

Obsah:

úvodník

...|-|-|||: --..|...-|---|-..|-|-|..|||___2

próza

Martin Lukáš: Diplomat
na eskalátoru___11_14

Pavel Kotrla: Moře___15_16

Pavol Ičo: Ožiarenie___16_20

poezie

Zdeněk Volf: x x x___4_5

Hana Weiglhoferová: x x x___5_6

Petr Ligocký: x x x___7_8

Tomáš Vašut: x x x___22_23

Marieta Pastorková: Na strune času___23

překlad

Franciszek-Nastulczyk: x x x___9_10

z archivu

Nečekaný objev. Dopis Mojmíra

Trávníčka Otakaru Matuškoví___21_22

recenze

Andrea Chrobáková-Lněničková: Někdy je
lépe nespěchat___24_25

Dalibor Malina: Valašskou krajinu mám
v sobě, i když ji vnímám jinak___25_28

Ondřej Hložek: Svět, ve kterém se
nemodlí___28_29

Zbyněk Vybíral: Jsi z této chvíle___29_31

Kontaktní adresy:

Pavel Kotrla

Bystřička 267, 756 24

<http://kotrla.com>

pavel@kotrla.com

Dalibor Malina

Hotel Pančava

Svárov 323, 755 01 Vsetín

knihkup@vsnet.cz

TEXTY, literární čtvrtletník, číslo 81, ročník XXIII.,
šéfredaktor: Pavel Kotrla, vydavatel: Dalibor Malina,
redakce: Jakub Chrobák, René Kočík,
Dalibor Malina, Martin Lukáš;
redakční rada: Andrea Chrobáková-Lněničková,
Ondřej Hložek, Tomáš Vašut, Martin Škabraha;
registrace MK ČR E 13264, ISSN 1804-977X
internetová adresa: <http://casopis-texty.cz>
Nevyžádané texty nevracíme ani nelektorujeme.

ZDENĚK VOLF

Před odchodem

Kamenitý svah
nad přehradou
připomínal
vyvrácený hřbitov.

Před odchodem,
když se den
vracel
k večernímu dojení -

slova modlitby
rozptýlil jsem
nad kameny.

Prostřeno

Nešel jsem spát,
raději jsem poryl
po obědě záhon
pro tebe.

Přicházelas od skleníku,
čtyřikrát
porodem dcer
obrácená na ruby.

Jamky
kolem přísad
prostoupila vlhkost.

Něžně

(Kata-guruma)

A pak jsem tátu
hodil... na záda
mezi sedačku
a skříň.

Jako když mě
v parku poprvé
dnes zrána
dcera předběhla.

Luky, Vojta, Jiří, Miri, Soňa

Zapomněl jsem se uprostřed
mše... jak před stéblem
uprostřed trávy,
jak na koberci
mezi kostkami, sponkami, bagry,
svolávaje... všechny anděly
a slova, by nám
pomohli to uklidit, uděkovat.

Hřbety

Co si může vnuk
myslet, přespáváje v pracovních
dědy, pohybujícího se mezi hřbety krav
a knih, čte-li: Prach prázdná,
Hadí síla, Můj očištec, Báseň je kočka.
Když jsem se ho u potoka zeptal
na pravdu, rozesmál se, my před ní
však v jeho věku vážněli... leč
co namítnout, prahne-li se k pravdě
snáze ve lži... před stromy,
na něž je třeba dříve vylézt
než zasadit je.

HANA WEIGLHOVEROVÁ

Nazvala to vnitřním světem
v němž není co ztratit
Chodníky zalité térem
ani paprsek vidiny lepších dní
Pusto

Ozvěny lesa zní uvnitř
důvody proč zde utéct
Ne to pouze jako vězeň
nucena je být
Pusto

Mlha zahalila celý svět
Nepochopena
omámena
Otrok vlastní touhy přežít
bezbranně pokračuje v cestě
Pusto

Z dálky vyjí vlci a ona
ve vnitřním světě
Pusto

Večerní bloumání městem
Její podpatky vyhrávají klidem
na vlhkou žulu
Oči v davu nohou

U budky horký šepot
nad trochou špatné šťávy
zarudlí
chycení za srdce

A se špatným vínem
bez milenců
podpatky rozezní se v mollu
pohlcuje je stromová a jen na chvíli
jen na chvíli se oči promění v řeky

Ví že neměnné změnit nejde
Rovně dále cestou nekonečnou
Uvnitř
V dávné melodii

Noc

Součástí celku
všední
Však výjimečný
v zimním čase
Přináší poselství
radost pro živé

Vyčnívá přes větve
zářivý orb
narušující ticho a klid
studené noci

Snad věčný

Hana Weiglhoferová (1997) – Žije a studuje v Opavě. Absolvoventka knihovnictví na Slezské univerzitě v Opavě pokračuje v magisterském studiu tamtéž a ve studiu české literatury. Kromě psaní také maluje. Básně v Textech jsou její první publikační příležitosti.

PETR LIGOCKÝ

Tunit si barák
co to jde

všude tu
nejdražší podlahovku

záchod s vyhříváním prkýnkem
na každém patře

matku
nechat umřít
v domově

Dovětek milosrdného anděla

Je to už dvacet let
a lidé tu přesto umírají
ne jako tenkrát
ve špíně
žhnoucího pekla ulice
ale doma
v poklidu
za příjemného vrnění klimatizace

je to už dvacet dlouhých let
co se tu lidé snaží zapomenout na to
že i jejich děti jsou
(v důsledku vyšší humanity)
skrz naskrz prošpikovány uranem

Hřbitovní (cyklus)

+++

Pinká si mezi hroby
už dávno ničí svíčkou

občas zažongluje si
s uschlým věncem

nebo jen tak
z dlouhé chvíle
rozkopne pomník

protože co jiného
může dělat

na věčnosti

+++

Procházím kolem tebe
pokaždé co jsem
tady

pořád si
představuju
kým jsi asi byl

nebo kým jsi
nebýt té zatracené války
být mohl

+++

Pořád
ho rozmazlují

krmí
plněnýma rakvičkama

zdobí doplňky podle
poslední módy

o úplatcích
nemůže být
řeč

+++

Postává tady na rohu
v celé své parádě už léta
a stejně si ho nikdo
z kolemjdoucích
nikdy nevšímá

tak si raději
lehnul do trávy

pomník
neznámého chlapce

Petr Ligocký (*1990) – Vystudoval polonistiku na Ostravské univerzitě, v současné době studuje na téže univerzitě doktorský program Jazykovědná a literárněvědná srovnávací slavistika. Zabývá se tvorbou polských, českých a ruských prokletých básníků 20. století. Věnuje se překladům současné polské poezie. Píše básně a povídky. Publikoval na internetu a v Protimluvu.

FRANCISZEK-NASTULCZYK

Do konce života

Sněžilo celý den.
Musel jsem snést z podkroví lopatu na sníh.
Chtěl jsem vzít také krmítko pro ptáky,
ale uvědomil jsem si, že jsem ho na jaře
rozštípal.

Udělám nové.
Vydrží mi do smrti.
Teď už je skoro všechno do smrti.
Kromě spodního prádla a přátel.

kim ir senův nůž

oblíbený nůž mé ženy vyrobený v korejské
lidové republice
jsem koupil v roce 1983
pracoval jsem v tkalcovském muzeu
a měl dost času
toulal jsem se pracovně
po městě a narazil v obchodě
na dodávku nožů
vystál jsem frontu
koupil dva
více neprodali

zůstal jeden
druhý nůž vzal ďas
stejně jako kim ir sena

pstruzi

lovím poslepu světlo
ze dna prosincové noci
jako pstruhy z potoka
u kolejí v čase tření

pstruhy na másle a bílé víno
průzračné dívky
zpívaly jako cikády
dým plynul v jejich očích

pstruzi a potoky už zmizeli
i ty dívky zmizely
lovím světlo ze dna svých očí
a skládám je před tebe jako perly

Co

Co je když není nic
Co je když není
Co je když
Co je
Co
Coca Cola
Zero

leden

holubi píší zobáky
do kaluže
příběhy žáků
jdoucích do školy
během lednového rána

měsíc na nebi
předstírá že je slunce
které se teď budí
v dětských očích

na větvi holé lípy
kosovo černé mlčení

podzim

vítr s dětmi ze čtvrté třídy
uklízí svět

sundávám z županu
synovy dlouhé šedivé vlasy

zápach

ta země páchne zimou

nemluvím s tebou
protože tě neznám

neznám tě
protože s tebou nemluvím

ta země páchne létem

Z polštiny přeložil Petr Ligocký

MARTIN LUKÁŠ

Diplomat na eskalátoru

I.

Stál jsem na křižovatce ulic Legerova a Tyršova. Slunce svítlo nevyšoko nad obzorem, loupalo střechy projíždějících aut. Vyhlížel jsem Adélu, která měla přijít od Nuseláku. Daleký výhled až k ústí mostu mi zacláněly krácející postavy. Pořád někdo přicházel a já se pokoušel v zástupu těl rozeznat Adélin krok. Pak jsem je zahlédl.

Statný muž v černých štulpnách, fotbalových trenýrkách a hrubém svetru, zpod kterého čouhal cíp umolousané košile. Drobná žena v olysalém kožichu, s kloboukem na hlavě. Soňa Červená onoho okamžiku. V pravé ruce nesla další kožich, v levé zpola nesla, zpola táhla sportovní tašku, jejíž ucha kdosi zkusmo vyspravil šedou izolační páskou. Na zádech měla Soňa přes kožich navlečenou jinou, větší a těžší tašku. Sunuli se mým směrem jako hračky na setrvačnick. Ona klopýtala v zaprášených lodičkách, on se blížil na vratkých nohou, trvale nachýlený v nedokonaném pádu.

V jednu chvíli – viděl jsem proti slunci jejich měňavé obrysy – složila Soňa tašku na chodník a rozhlédla se po ulici. Bylo ještě dopoledne. Muž jí vytrhl kožich z ruky, hlavou škubl na stranu, jako by ho střelili mezi lopatky, a pustil kožich na chodník. Soňa se tomu s pochopením usmála. Nerovný pár. Neznámé úmysly. Divadlo pro kohokoli, kdo se dívá.

V hlavě mi vířily obrazy. Tvar a hmota. Řezník a křehká brusička jeho nožů. Greta Garbo a Minotaurus. Napadaly mě samé průzračné mesaliance. Kudlanka vede na šňůrce pratura. Vycpanou fretku položili do stínu plynojemu. Čekal jsem alabastrovou Adélu a přišly tyhle figury. Opanovaly moje zorné pole. Vyrvaly mě z řádu milostného počínání!

Na ulici se dál děly věci. Řezník vytrvale supěl a vypínal hrud'. Prázdné ruce mu odstávaly od baňatého trupu. Kudlanka s nalíčenými rty jemně těkala hlavou. Mžourala na mě s úsměvem jeptišky. Rychle jsem si vzpomněl na Helenu. Řekla mi předevcírem: „Nemám ráda, když se dějí věci, které mě vyvádějí z míry.“ Její přítel ji ten večer bral na Slávii. Bylo mi to k smíchu a pro její oči bych brečel. Řekl jsem jí, že já mám dobrodružství rád.

V tu chvíli ze sebe řezník vypravil: „Pane, prosím vás, pomohl byste mé ženě odnést tašky na stanici metra. Jsem po operaci. Jsme Američané. Je to daleko?“

Odhadl jsem vzdálenost a jal se přebírat zavazadla. Vzal jsem kudlance tašku a vzal jsem jí kožich. Kožich si vzala zpátky, stáhla ze zad druhou tašku a tu mi podala. V hlavě mi bliklo: Bezdomovci, podvod, zabití člověka za bílého dne.

V mém životě dosud nenastala chvíle, kdy bych pomyslel na smrt, říkával můj strýc, a potom umřel. Byl to fajn chlap a já mu všechno věřil. Teď bych se s ním potřeboval poradit, ale mám plné ruce práce. Nesu něčí tašky na zastávku metra a snažím se to pochopit. Jdu krok před kudlankou, která mě bedlivě stíhá, mlčenlivá, s úsměvem jeptišky. Řezník se milostivě sune za námi. Máchá rukama, balancuje svůj neprovedený pád. Je mi trapně a je mi veselo.

Najednou mě za rukáv drží Adéla. Vyměníme si dva krátké úsměvy. Všechno ví. Chci si na ni sáhnout, ale ruce mi svázaly tašky a já se je bůhvíproč bojím položit. Ona to pochopila a v předstíraném zoufalství se mi utřela obličejem do ramene. Kradmo jsem se usmál a pošeptal jí, že všechno dobře dopadne.

Vtom se řezník vzadu za námi sesul na široký parapet hospodského okna. Drží se pultu na odkládání püllitrů a vytrvale hledí naším směrem. Zborcené tělo se nadouvá zrychleným dechem. Stojíme jako šachové figurky na pokraji tahu. Adéla, kudlanka, já. Čekáme, jestli řezník umře. Jako tenkrát strýc.

Kudlanka volá: „Jirží! Can you make it?“ Jiří jen zírá naším směrem. Adéla mluví o tom, že bychom měli zavolat záchranku. Já jí s falešným klidem povídám, kam všude ji vezmu, až to tady vyřídíme.

II.

Kudlanka si potáhla kožich a vydala se pro svého muže. Nevím, o čem spolu mluvili. Nebylo to ani dlouho, ani krátce. Všiml jsem si číšníka, který prudce vyrazil z hospody. Jiří před ním máchl paží. Byl to pokus jak se vyšvihnout zpátky na nohy, nebo má číšníka za hmyz? Číšník se obrací na kudlanku, ta mu zatvrzele podává bankovku. Číšník se chytá za uši. Kudlanka provinile hledí na své lodičky. A Jiří vstává. Šourá se statečně za námi. Takhle se šourají lidé vyprázdňení explozivními průjmy.

Jakmile Jiří seznal, že je nás o jednoho víc, jeho obličej zkřivený bolestí na moment pookřál. Dlouze hleděl na Adélu a jeho tlusté rty několikrát mlaskly. Pookřál jsem i já a vyslal jeho směrem povzbudivý úsměv. Zdvorejší než dřív mě požádal, abych jejich tašky nesl dál. Pokračovali jsme.

Náš konvoj zachovával nepravidelné rozestupy. Já na čele, Adéla po mé pravici, ale pořád půl kroku za mnou. Její kroky šly mezi mými kroky. Kdykoli jsem krok zkrátil a počkal na ni, počkala taky a svůj půlkrok uhájila. Kudlanka cupitala dva metry za námi s úsměvem, který se neustále omlouval. Jiří průvod uzavíral, bledý a opuchlý jako Heleniny oči.

Před vstupem do metra jsme se zastavili. Jiří se podíval na schodiště pod sebou a pak na mě. „Ano,“ přisvědčil jsem. Zamračil se a vydechl: „Tohle je ďábelské.“ Popadl zábradlí, protočil panenky a jal se sestupovat.

Tou dobou už jsem se natolik vžil do úlohy nosiče, že jsem ji bral jako cosi přirozeného. Nemusel jsem se soustředit na tašky, mohl jsem v myšlenkách utíkat jinam. Mohl jsem si stoupnout na hranu schodu a chvíli počkat, než se vahou sesunu na schod pod ním. Mohl jsem za každý schod počítat do desíti a doufat, že se čas urve a bez mého vědomí přeneseme naše těla k soupravě metra.

„Mladý muži,“ ozvalo se za mými zády. Byl to Jiří, toho času v půli schodiště. „Vy ani nevíte, jakou službu prokazujete této republice.“ Sotva to dořekl, ptala se mě kudlanka, jestli mluvím anglicky a jestli mám ponětí, kdo je její muž. Zakroutil jsem hlavou a ona s širokýma očima prohlásila: „Oh, he is a very prominent figure.“

A tak jsem se dozvěděl, že ta belhající hora masa v modrých trenýrkách byla architektem ekonomické přestavby v polistopadovém Československu, že byla blízkým spolupracovníkem Jiřího Dienstbiera, toho staršího, že je dnes předním odborníkem na česko-americké vztahy, že nedávno napsala knihu o tom, že Trump dělá tytéž chyby co Obama. To všechno mi kudlanka zaujatě vyprávěla a vyprávěla to tak, jako se vyprávějí velká, mocná tajemství.

Adéla vyslechla kudlančina slova s dobře uchystaným, dobře odměřeným zájmem. Chápavě se usmála za každou vyřčenou zásluhou jejího muže. Ďoubala si přitom nalakovaný nehet a myslím, že myslela za dva rohy. Znal jsem její mozek i dobročinné mimikry.

Když architekt ekonomické přestavby konečně zdolal poslední schod, jeho mohutnost žuchla na dlažbu vestibulu jako pytel na stavbě. Na otázku, jestli mají lístky, mi odpověděl, že jsou příliš staří na to, aby si je kupovali. Zdálo se mi to, nebo se kolem jeho rozložené siluety vzdmáhala aura poslední výlučnosti? Kudlanka na mě mrkla.

Eskalátorem jsem sjížděl první. Pak dlouho nikdo. A pak on. Nejprve se vynořily sešmajdané gumové botky, potom černé silonové štulpny, modré fotbalové trenýrky s bílým pruhem po stranách, cíp špinavé košile vyhrězlý z odulého, nezdravě vyklenutého břicha, starý červeno-černý, hrubě pletený svetr a pak široká lví tvář, unavená, porostlá bílým vousem. Hluboko vsazené zoufalé oči. Diplomata na eskalátoru.

U čáry na nástupišti se diplomat úlevně rozpovídal. Ptal se mě, jestli jsme s Adélou manželé, jestli jsme milenci. Ona to s veselou lítostí popírala. Doporučil mi, abych ji učinil vrchní konkubínou svého harému. Upřímně jsem se smál a diplomat líbal Adélu na rty. Jednou rukou se opíral o její rameno, druhou rukou svíral rameno své ženy. Vjížděl Adéle prsty do vlasů a šeptal jí do obličeje: „Voníte.“ – „I love you.“ – „Kde jste celou dobu byla?“ Kudlanka jeho počínání sledovala s trpělivým úsměvem. Potom políbil i ji a s otiskem rtěnky na masitých rtech na mě významně pohlédl: „Jste mladí lidé.“

Měl jsem dojem, že metro nikdy nepřijede. Kudlanka chtěla vědět, co děláme. Tentokrát se myslím divila ona. Diplomata pravidelně dýchal. Napadlo mě, že jeho ústa, umolovaná od rtěnky Adéliny a rtěnky kudlančiny, se možná rozevírají jako řitní otvor. Tvar a hmota. Adéla zjevně vypadávala z role. Poznal jsem to podle toho, jak nehezky šoupala špičkou boty. Byla krásná už předtím, nebo až potom, co jí diplomat líbal? Kudlanka hrála sama se sebou hru na nezdvořilejší úsměv. Diplomata si jí nevšímal. Vypálil na mě: „Že je Kundera lepší než Havel? Znal jsem je oba.“ Potom mluvil o Moravě. Znal Krnov, Adélino rodiště. Věděl, proč tam žije taková spousta Řeků. Pak se zmíní, že strávil poslední dny v nemocnici, že hubne, že hledá odborníky – přitom si sáhne na břicho. Je strašlivě cítit a mně pořád není jasné, proč si nevzali taxi. Metro přijíždí. Okamžik je úplné, kulaté ticho. Diplomata se obrací ke své ženě a zapíná jí kožich až ke krku.

PAVEL KOTRLA

Moře

Parník se zmítal na rozbouřené hladině obklopen hustou pěnou vln. S hukotem si prorážel cestu k vzdálené pevnině, kde snad čekal přístav a bezpečí. Zuřila bouřka, běsnily živly, voda se vzdouvala a v nárazech zaplavovala palubu. Stále ještě zbývalo překonat poslední úsek. Bouře nebyla jediný problém. Předchozí bitva na něm také zanechala viditelné šrámy. Kola se otáčela nepravidelně a zadržávala. Ani jednotlivé části lodě spolu příliš nedržely pohromadě. Skořápka poskytovala námořníkům jen chabou ochranu před zuřícími živly. Přesto se stále prokousával kousek po kousku kupředu. Jeho dlouhý šípový tvar milimetr za milimetrem odkrajoval z nepřátelské plochy, blíž a blíž k tomu toužebně vyhlíženému kousku pevniny na obzoru.

Další opakované poryvy vln a bouře zuřivě napadají loď. Opakuje se to znova a znova. Přesto se bouře začne postupně uklidňovat a poryvy větru slábnou. Vysoké vlny ale zůstávají. Po vší té námaze se loď přece jen o cosi přiblížila k pobřeží. Ještě stále existuje šance na záchranu. Naděje!

Nikdo v tu chvíli ještě netuší, že v hlubinách pod lodí se pohybuje tělo obřího hlavonožce. Oliheň? Ne, je to gigantická krakatice, která vyrušena ze svého klidu vztekle hledá, na co by zaútočila. Málokomu se podařilo spatřit tak velký exemplář. Spíš po setkání s ní nezbyl nikdo, kdo by mohl podat zprávu.

Zčásti se vynoří na hladinu. Obří temné oči hlavonožce pátrají. Masitá ramena obejmula loď. Přísavky přilnuly k lesklému povrchu. Sápají se po palubě. Hledají. Ach, běda nešťastným námořníkům. Nejprve živly, a teď! Jejich pošramocená loď nemůže dlouho odolávat dalšímu útočníkovi, navíc s tak nezkrotnou divokostí a neuvěřitelnou silou, že dokáže do hlubin stáhnout i vorvaně. A nyní, kdy se část chapadel opatřených zpětnými háčky a přísavkami přichytila ke dnu a zbývající drtí loď, je osud plavidla zpečetěn. S ohromným hlukem, kovovým skřípáním a vrzáním se krakatici podařilo odtrhnout jedno z bočních kol. Na boku lodi zeje velká černá trhлина, kterou se do jejich útroeb dere voda.

Netvor pochopil, že nepřítel je poražen. A jako by mu tato skutečnost stačila, a jako

by se jednalo o myslícího tvora, opět se stáhl do hlubin, ze kterých se tento samotářský lovec s čelistmi schopnými bez problémů překousnout ocelová lana tak nečekaně vynořil.

Ustrašeně se dívá na zkázu, kterou způsobil. Odhodí gumovou hračku oranžové kratatice a pozoruje modrobílé torzo plastového parníku.

„Tati?“

„Co je, prosím tě. A vylez už ven z té vody, budeš úplně rozmočený.“

Podíval se na scvrklá bříška prstů.

„Žijí u nás žraloci?“

„Ne.“

Ale chlapec mu nevěří a dívá se na trojúhelníkové ploutve kroužící okolo potápějícího se vraku. Jedno kolo odtržené, druhé se netočí. Hladina je mrazivě klidná.

Přece jenom raději rychle vyleze z vany. Zabalí se do ručníku a bojí se ohlédnout.

PAVOL IČO

Ožiarenie

„Skutočná láska musí byť bolestivá.“

Matka Tereza

13. 8. 2018

Odišli. Celý byt aj auto mám iba pre seba.

Konečne sa môžem preobliecť bez toho, aby som sa neustále obzeral či nejdú okolo rodičia. Konečne už nemusím čeliť otázkam, keď opadnú dôstojne súmerné rysy tváre.

Zajtra vyrazím autom do Rakúska. Dúfam, že sa mi na ňu podarí zabudnúť.

14. 8. 2018

Včera v noci sa prihnala búrka, zlomila strom a ten rozbil auto. Privolal som hliadku.

Kým prišli, obklúčila ma skupina susedov. Zvyčajne sa nevedia ani odzdraviť, no pri pohľade na zdemolované auto mali všetci plné ústa rečí, kde som mal zaparkovať. Najradšej by som im porozbíjal ksichty. Policajti tvrdili, že mi nemajú ako pomôcť, ale že hasiči už sú na ceste.

Čakal som päť hodín, kým som sa odhodlal zavolať na dispečing. Chlapík, čo zdvihol, bol prekvapený, keď som mu povedal o nehode. Vraj nikto nič nenahlásil. Hasiči prišli asi o pätnásť minút. Do mesta som zamieril len čo rozpílili strom.

V bare som stretol Ondreja. Povedal mi, že ma nikdy nemilovala a vypytoval sa, či je teraz voľná. Poslal som ho do riti, načo ma prevalil cez stôl. Zvuk rozbíjajúcich sa pohárov upútal pozornosť barmana. Postavil sa medzi nás a Ondrejovi jednu vrazil, keďže ten už bol taký spitý, že neváhal zaútočiť aj na neho. Okolo Ondreja sa vzápätí zhrkli štamgasti. Pochopil som, že bude lepšie, ak vypadnem.

Až doma som si všimol, že mi chýba peňaženka. Mal som v nej všetky peniaze.

15. 8. 2018

Našiel som drobné, tak som nakúpil lacné pivo a chleba.

Všetko som vychlástal, ešte než sa zotmeľo. Dostal som z toho hnačku a príšerne ma rozbolela hlava. Bolesť odišla až okolo polnoci.

Keď skončilo vysielanie, na zrnici obrazovke sa objavila ona. Niečo vravela, pričom pohľad upínala priamo na mňa. No obraz bol príliš nejasný na to, aby som jej mohol odčítať z pier. Asi po piatich minútach zmizla v zrnici.

Pred obrazovkou som vyčkával ešte tri hodiny. Nezjavila sa.

Napadlo mi, že jej zavolám. Pohotovo som vyťukal číslo.

Než sa ozvalo prvé zazvonenie, zložil som.

16. 8. 2018

Ráno som sa šiel prejsť.

Po uliciach kráčali samé páriky. Ledva prepletali nohami. Zakaždým som ich musel obísť.

Tie zasnené, usmievavé tváre mi pripomenuli, ako som uveril vlastným ilúziám a dychtivo hltal pekné slová.

Premýšľal som nad tým, že radšej nebudem vychádzať von. Myslel som aj na to, že sa, aspoň pár týždňov, s nikým nestretnem. Lenže zavolať kamarát, a keď mi povedal o fľaši sedemhviezdčkovej Metaxy, nedokázal som odolať.

17. 8. 2018

Na včerajšiu párty prišiel aj Lukáš so Zuzkou.

Stále sa bozkávali, rozprávali o láske alebo jej Lukáš pripomínal, aby zohnala peniaze. Zdvíhal sa mi z toho žalúdok.

Je vôbec možné, že si nevšimla, ako Lukáš zíval vždy, keď sa ozvala?

18. 8. 2018

Okolo obeda vypadol obraz a znenie opäť na pár minút odhalilo jej tvár.

Len čo tvár zmizla, spomenul som si na návštevy psychiatra. Posielala ma k nemu mama. Vravela, že mi antidepresíva pomôžu. Keby radšej posielala brata. Dodnes ma budia zo snov jeho krvou podliate oči. Pamätám si na sychravé noci, keď sme aj s mamou museli utekať k babke pred jeho opileckým hnevom. A niekedy, keď zvieram prsty na pravej ruke, cítim ako nimi prechádza bolesť – rovnaká, aká ma sužovala, keď som ho udieral do lebky, až kým som necítil, ako sa päšť zabára do stále mäkšej hmoty...

Musím končiť. Spláchol som a na záchode už dobrú hodinu tečie voda. V takom hluku nepočuť ani vlastné myšlienky.

19. 8. 2018

Zase sen, čo ma prenasleduje už roky.

Stojím na vrchu špicatej skaly, porozhliadnem sa a skočím.

Keď som sa uistil, že ešte dýcham, napadlo mi zájsť do mesta.

Pri bočnej uličke v centre som narazil na partiu detí, asi tak pätnásťročných. Prišiel k nim špinavý, zatúlaný pes. Neodchádzal, ani keď naňho začali pľuť. Iba k nim upieral žobravý pohľad. To ich rozzúrilo ešte viac.

Zasypali ho kopancami.

Nespravil som s tým nič, bolo ich priveľa.

Cestou späť som počul, ako na mňa ktosi volá. Okamžite som zrýchlil krok a vypol mobil. Odkedy som sa vrátil, pozerám sitkomy.

20. 8. 2018

Noc zo včera na dnes som strávil pred zrniacou obrazovkou. Nezjavila sa.

Od rána mi hučí v ušiach, som unavený, ale nedokážem zaspáť.

Stále lepšie ako prepotené noci, telo posiate vyrážkami a chuť krvi v ústach.

Hoci, keby teraz prišiel niekto s dávkou, neváhal by som.

Náladu mi vylepšuje romantický kanál. Vďaka tým filmom ešte mám nádej, dokonca pri nich plačem od šťastia.

Pochopil som, že milovanú vždy získa aj ten najväčší chudák, ak zbohatol.

21. 8. 2018

Premýšľam nad tým, či nemám odísť do kláštora. Malo by to veľa výhod; nemusel by som si hľadať prácu, neobťažoval by som rodičov, ušetril by som na cigaretách - iba v tom nevidím zmysel. Veriť sa dá čomukoľvek, no nikto nevie, čo je ozajstná pravda. A čo sa dobrých skutkov týka, možno zvieratám pomohlo, keď sme čistili lesy, možno žobrákov nasýtila polievka, ktorú sme rozdávali pred stanicou. Ale má vôbec zmysel predlžovať také životy?

Dnes som sa rozhodol, že prestanem jesť. Počul som, že človek vydrží bez jedla mesiac, no bez vody iba týždeň.

Mesiac mi úplne stačí.

22. 8. 2018

Spal som trinásť hodín. Bolela ma síce trochu hlava, keď som vstal, no napriek tomu som mal takú dobrú náladu, že som si zapol mobil. Našiel som smsku od Filipa, nech ho prídem pozrieť. Vrátil sa z dvojmesačnej dovolenky a zorganizoval párty. No mne sa nechce žobrať cigarety a počúvať tie kecy, že koľko čo stojí a že ma fotografie neuživí. Aj keď, v tom mal pravdu. Fotí každý druhý.

No čo už, zle som si vybral.

Rád by som vedel koľko zarába taký majster v masturbácii.

Súdiac podľa toho, že mu dali v televízii vyše hodinový priestor, to bude pekný balík.

23. 8. 2018

Celý deň stojí pred dverami. Počujem, ako sa o ne šúcha, ako k nim prikladá uši. Vždy sa mu podarí ujsť, než otvorím. Prezrádza ho len pleskot podrážok, čo sa nesie schodiskom. Možno sa Dano konečne rozhodol, že ma prestane zbabelo ohovárať a odhodlal sa k činu. Iste by mu pomohlo, keby sa zbavil konkurencie. Možno by mu zobrali pár fotiek...

A akoby to nestačilo, práve dnes sa mi ešte aj zdal takýto sen:

Kráčame spolu po meste a na zastávke trolejbusu sa jej prihovorí neznámy blondiak. Potom sa už venuje len jemu. Po chvíli sa začnú bozkávať. Ani si nevšimne, že som vystúpil. Odkráčam domov so sklonenou hlavou. Vizbe ma čaká otvorené okno...

Nebyť škvrkania v bruchu, neviem, že žijem.

Našiel som trochu ryže a cestoviny. Hlad už neznesiem.

24. 8. 2018

Včerajšie jedlo sa vo mne dlho nezdržalo. Prehnalo ma ešte než som dojedol.

V ústach mám sucho a voda tak príšerne páchne. Nemusím ju ani dávať na rozbor, aby som vedel, že s ňou niečo nie je v poriadku, keď aj na pohároch zanecháva mazľavý povlak.

Nechápem ako som to mohol piť.

25. 8. 2018

Okolo pol štvrtej poobede ma prepadol nával radosti. Pustil som si hudbu a tancoval, až kým sa mi nezačala krútiť hlava. Vtedy ku mne doľahli jej vzdychy.

Ocitol som sa v zaplútej krčme. Sedela pri bare, perami prisatá k ústam vyšportovaného chlapíka. Mal ruku na jej stehne a postupne ňou šiel vyššie, až kým mu prsty nezmizli pod minisukňou.

Dostal som triašku a ľahol som si do posteľe.

Aj cez zatvorené oči prenikali ich mihoťavé tieňe.

26. 8. 2018

Často počujem, ako mi zvoní mobil.

Zakaždým sa ponáhľam, aby som jej stihol zdvihnúť a vždy zistím to isté.

Je vypnutý.

27. 8. 2018

Stále ma prenasledujú myšlienky.

Bľabocem, aby som ich prehlušil, ale túžba neutícha.

Chvíľami si ju predstavujem ako mŕtvolu. So zatajeným dychom pozorujem červov, čo lezú z jej brucha a hemžiace sa kľbká v otvoroch pod obočím, no nedokážem na ne hľadieť dlhšie ako pár sekúnd. Keď už zhnusením odvraciam zrak, oslepí ma žiara. A iba v tom momente nachádzam ticho.

NEČEKANÝ OBJEV

Motto: „Nejvyšší horou je Golgata.“

Otakar Matušek

Čas od času život sám připomene věci, které by člověk sám ve své nepořádnosti málem opustil. Stalo se to celé takto: už dlouho sliboval jsem kamarádům z *Textů* připomínku Mojžíra Trávníčka. Doma jsem na něj často myslíval a s řadou lidí o něm mluvíval, ve snaze ověřit svoje pohledy a snad je i zpřesnit. A narazil jsem tak, v Ostravě, na Otakara Matuška, fotografa s něžným a přesným okem i autora řady přesných aforismů. („Jsou dny, kdy se od nás odvrací i samota.“, „Počítat hvězdy patří k řemeslu noci.“). Mluvili jsme spolu a došla řeč i na Mojžíra Trávníčka. A protože je Ota člověk vybavený nekonečně hlubokou taškou, vytáhl z ní i dopis od něj. V době, když už ležel v bolestech s nádorem v ledvině, Otakar se za něj přimlouval u Panny Marie. Nějak, jako my všichni, doufal a toužil, spíš si víc přál, aby tak vznešený člověk neodcházel, aby tu dál vykonával své nenahraditelné dílo. Mojžír Trávníček mu odpověděl po valašsky rovně, přesně, bez patosu a s věc/čným klidem. S klidem nejen pravověrného křesťana, ale také vyrovnaného člověka srozuměného se stavem svého života. Vtě odříkající důvěře je cosi nenapodobitelného, vznešeného, ale i samozřejmého. Cosi, co je hodno nejen připomínky, ale myslím i následování. Dopis tu přetiskuji s díky jak panu Trávníčkovi, tak i Otakarovi za jeho zapůjčení. JCH

Vážený a milý příteli –

děkuji Vám s dojetím za Váš krásný dopis, kterým mi tak bratrsky nabízíte (a vyprošujete) pomoc a ochranu Panny Marie.

Samozřejmě se denně k Panně Marii obracím (a děkuji jí, neboť před lety zachránila život mé dceři); ale jsou situace, kdy prosba o zázrak je nemístná. Smrtná choroba je přece do jisté míry vyslyšením prosby „od náhlé a nenadálé smrti vysvobod' nás...“ a myslím, že ve věku, kterého dosahuji (75 let), je třeba ji přijmout jako pokyn, abych myslel na poslední věci člověka, k těm upíral svou naději a nepokoušel Pána Boha prosbami o zázračné uzdravení. Co jsem měl udělat, asi už jsem udělal, možná zbývá ještě ledacos napravit a nahradit; děti mám dospělé a mou přímou

pomoc nepotřebují. A síly a pracovní způsobilosti ubývá i přirozeným stárnutím. Proč se domáhat něčeho mimořádného? Prosím spíš o milosrdenství. „Umrítí musím,“ učili jsme se v dětství v katechismu a za starších časů opakovali každou neděli před oltářem z kancionálu. Proč se uhýbat před něčím tak neodvratným?

Neodmítám Vaši podanou ruku a děkuji Vám za ni. Jsem však přesvědčen, že už nastal pro mne ten čas, kdy není vhodné modlit se za uzdravení, ale za dobrou smrt a pomoc Boží při snášení tíhy toho, co jí předchází. Zázraky se dějí denně, ale z důvodů hodných a vážných. Učím se raději být vděčný Pánu Bohu, že mi včas vysílá „předvolání“ a bojím se, abych této lhůty nezneužil.

(Pro informaci: Můj nádor je neoperabilní a není slučitelný se životem. A dopřeje-li mi ještě měsíce mnohé nebo nepoččetné, není tak podstatné.)

Opravdu Vám z celého srdce děkuji za Vaši solidaritu a duchovní pomoc a zůstávám vděčně Váš

Mojmír Trávníček.

3. 8. 2006

TOMÁŠ VAŠUT

Reportáž z rodičáku...

Jako že... vždycky si všímají ostatních,
a proto máme skluz...
nechápu...
a každý večer pláče...
nevím, ale to nevadí,
snažíme se!

Jenomže... vždycky si všímá ostatních,
a ubližuje...
není možné...
jejich sebevědomí, je možné,
ne však natolik...
a taky každodenně...
my nespěcháme...
nikoli...
teď už napřesrok, jako že
uvidíte potom ve třetáku...
protože ne každý jim dovolí...

Já prostě... nevím nic...
dobrá, okej, je dobře...
ale přinejmenším...
dom přišel s pláčem...

byla jsem naňho děsně pyšná...
z vlastivědy...
denně jsme se to učili...
jinak se docela vydařily...
a vím, že to pak uměl...
ale ne na písemky...

Jsou prostě děti, které
nedávají pozor...
na tvé zdraví!
a každé z děcek si
pamatuje něco jiného.

Je třeba stále uchvacovat...
s tím nemám problém...
proto se už tři týdny učíme...
a ani nechci tolik vědět...

A nový text je vždycky nový...
takových už jsem viděl mraky...
jenom takto lze odpovědět...

Jsou tam takový pojmy...
vždyť ani násobilku každý neumí...
jako by se nic nestalo...

Tak potom zapomenou...
asi za týden...
do žákovské knížky...

Na co jsem ještě zapoměla?

Tož, jsou to problémy...

A tož, už nevím, co mám dělat...

MARIETA PASTORKOVÁ

Na strune času

Kľučkou v čase,
So slučkou v ruke,
Stojím
A spievam
Hodiny nástenné
vbili ťa do času
upieraš pohľady
na tiene na stene
Cez mliečne sklo
sklopené mihalnice prepustia
posledný nejasný obraz
pretrhnutej struny v hodinách.

NĚKDY JE LÉPE NESPĚCHAT

Volba hrdinky, hledající, tápající, není ani ve třetím románu Viktorie Hanišové překvapením, tématem ovšem autorka vykročila do neznáma a naložila si hodně. Příběh hlavní postavy založený na pátrání po temné minulosti působí totiž už po čtvrtině románu zmatečně. Prózu otevírá popis vraždící matky, která zabije sebe a hrdinčina mladšího bratra, ale na devítiletou Elišku - hlavní hrdinku a současně vypravěčku - nesáhne. Ta naopak je odsouzena autorkou k tomu, že musí obě těla najít. Hrůzná událost jako kdyby vymazala Elišce vzpomínku z hlavy, ta pokorně nastoupí neutěšený život u podivínské tety, jediné příbuzné jevící o ni zájem, a teprve na gymnáziu, při práci na genealogickém projektu do dějepisu, si uvědomí, kolik toho není v její minulosti dostatečně jasné. A začne pátrání. A nikoli po faktech, která jsou víceméně jasná, ale po příčinách děsivého činu.

Narace mi nejvíce připomíná sklenici, která se mi rozbila na desítky střepů, do toho se mi připletly střepy jiné a já se z toho snažím sestavit něco, co by mělo dávat konzistentní tvar. Jednotlivé etapy pátrání se totiž objevují nesystematicky, ve fázích Eliščina života, kdy to jako čtenář nejméně čekám, neboť už mě Hanišová vede po jiné vypravěčské lince, a když se Eliška znovu zakousne do vyšetřování (a já opět přijmu vynucený návrat k původnímu narativnímu směru), náhle téma opouští a věnuje se činnosti jiné. A často úplně protikladné, než lze od vývoje tématu i postavy očekávat. Popisy značné hrdinčiny vyzrálosti, kdy v mladém věku podrží svou kamarádku v péči o neplánované dítě, jsou v extrémním kontrastu s tím, jak se stará později o dítě vlastní; seznámení s druhou tetou, chladné, šedivé zase neodpovídá pozdějšímu jemnému vztahu obou žen. Přesněji: chybí mi pojítka mezi jednotlivými situacemi a stavy. Hanišová jako by upřela poměrům a vztahům jejich vývoj a mnohdy pochybuji, že by bylo možné chybějící linii vůbec vymyslet tak, aby byla uvěřitelná. Tak třeba i popisy ateliérových týdnů i přes to, jak dobře jsou to napsané pasáže, mi do celkového syžetu nezapadají; některé postavy jednají podivně - viz prof. Hakenová, či její dcera (a vůbec: musí tam být?); ani závěrečné Eliščino prozření, kdy se rozhodne si na život nesáhnout, nemá uvěřitelnou pohnutku.

Výše řečené ale neznamena, že Hanišová neumí psát. Že je nadanou vypravěčkou (byť píšící jazykem bezobrazným), už ukázala v předchozích prózách – jenže to samo o sobě nestačí. Možná by stačilo si text déle stavět, hlouběji promýšlet, mít empatického redaktora, který umí na sporná místa upozornit – a byla by na světě „oddychová“ próza, sice bez ambic na hlubší záběr, ale neurážející ani obeznámeného čtenáře. Tady se zkrátka mělo ještě počkat.

Andrea Chrobáková-Lněničková

Hanišová, Viktorie: *Rekonstrukce*. Brno (Host) 2019. 305 s.

VALAŠSKOU KRAJINU MÁM V SOBĚ, I KDYŽ JI VNÍMÁM JINAK

Loňský podzim je ve výtvarném životě Valašského Meziříčí výrazně spjatý se jménem místní výtvarnice, malířky Jany Ullrichové. Významná postava valašské kultury, která po dlouhá léta spoluutváří její podobu, oslavila na počátku loňského roku své nepřehlédnutelné životní jubileum. Absolventka Gymnázia ve Valašském Meziříčí a Vyšší pedagogické školy v Brně, zakladatelka výtvarného oboru Základní umělecké školy ve Valašském Meziříčí, v jehož čele stála po tři desetiletí a který reprezentovala v ústředních orgánech, organizátorka výstav a nesmírně invenční umělkyně čerpající zdroje k vlastní tvorbě a jejímu promýšlení z asimilace podnětných a odvážných tendencí určujících charakter moderní výtvarné tvorby, ale i z trvalých kontaktů ze spolupráce s mladými talenty, nositelka Ceny města Valašského Meziříčí za rok 2011, se představila v září a říjnu v působivých prostorách městského Muzejního a galerijního centra zámku Žerotínů retrospektivní výstavou svých obrazů. Milovníkům umění a sympatizantům její tvorby Ullrichová odkryla celou šíři vlastního motivického a technického uvažování o malbě, bohaté cesty k realizaci výtvarných snů, jimiž se prodírá k odpovědím na podstatné otázky, které člověku klade tak záhadná a mysteriózní činnost, jakou je umění. Návštěvník výstavy přitom ještě netuší, že se mu prezentací realistických i abstraktních obrazů s tematickými a formálními proměnami,

zvraty a zlomy dostává průpravy k následnému zřetelnému a komplexnímu knižnímu záznamu jejího uměleckého osudu v podobě opravdu mimořádné monografické publikace, kterou malířka se svými spolupracovníky nazvala, v kontrastu s jasnozřivým, přímým a zřetelným, racionálním přístupem k úvahám o malování, které text nese a výtvarný projev dokládá, snad poněkud „žensky smířlivě“ Proměny růže.

Navzdory zmiňovanému, subjektivně za-
barvenému pocitu vyvolanému poznámkou
k názvu publikace, je monografická práce
z Valašského Meziříčí (vydal ji Nadační fond
ZUŠ Alfréda Radoka společně s Kulturním
zařízením města Valašského Meziříčí, p. o.)
výjimečnou událostí pro kulturu Valašska,
svým významem přesahující tradiční regionální
chápání jejích limitů. Konceptně ji tvoří třináct
oddílů scelených šedesátkou pečlivě zvolených
reprodukcí zařazených do více či méně
tematicky uzavřených celků, v nichž dominuje
jednou obraz, podruhé text s vůdčí myšlenkou,
jakýsi osobitý výtvarný axiom, který je
specifickým způsobem v malbě rozvíjen a jeho
stopy v autorčině díle zřetelně rozpoznatelné.
S pozornou a uvážlivou volbou reprodukcí,
členěných krátkými i rozsáhlejšími texty, vstupuje
do knižní prezentace jejího díla a výtvarné
práce privátní, intimní hlas člověka, naplňující
biografii valašskomeziříčské umělkyně a pedagogy
jistým dobrodružstvím, působivým
lyrismem a zvláštním rytmem, jež ruší klasickou
chronologii jejích životních událostí a průběhu
tvorby, jejího pohybu a proměn, obohacuje
ji působivými doteky s minulostí a smyslem
pro celek i detail. Navozuje atmosféru, v níž
se ohlašuje široký kontext malířského tvoření,
inspirace modernistickými směry evropského
umění, expresionismem, impresionismem, surrealismem,
kubismem a přitažlivou abstrakcí.

Reprodukce obrazů v jednotlivých od-
dílech knihy odkrývají témata, která v jistých
obdobích zaměstnávala autorku a nad nimiž
pocitivě uvažovala. Silný je přitom aspekt
hledání forem a nástrojů, stejně jako úsilí, jak
s nimi dál výtvarně pracovat. Toto intelektuálně
nejednoduché dění propojuje s životními
událostmi, objevnými setkáním s lidmi a věc-
mi, náhodnými i očekávanými stavy mysli,
pocity, které přináší všední život i mimořádné
okamžiky. Autorka naznačuje proces uvažování,
neobává se a nevyhýbá závěrům, které
mnohdy doprovázejí sebekritická vyznání

a vlastní pochybnosti. Obrazy provázejí citáty z autorčiných deníků, vzpomínky zaznamenávající duchovní doprovod tvorby. K dialogu si autorka přizvala osobu z nejbližších, neteř Evu Ullrichovou, která se v polohách talentu umělkyně suverénně pohybuje. Ta komentuje okolnosti vzniku jednotlivých děl i klíčové etapy ze života malířky. Přibližuje labyrinty jejích zastavení nad problémy realizace snů, představ a tendencí přicházejícími s novými inspiracemi. Jsou to citlivé slovní komentáře a vyznání blízká, osvěžující i nadčasová. Vnitřní ohlasy na dílo, které nejsou pouhým následným a očekávaným echem, ale i cennými podněty pro domýšlení dávno vyřčené či zjevené myšlenky, často jen obrysově naznačeného pracovního názvu budoucího obrazu.

Tvorba Jany Ullrichové zastoupená v monografické publikaci reprodukcemi v knize akcentuje rozhodující komponenty malířčiných obrazů, jimiž jsou barva a světlo doznívající v pečlivě zachycených stínech, ve valérech scelujících obraz v konečný, významově obsažný a myšlenkově hluboký tvar. Pozoruhodné je, jak diferencovaně malířka zachází s prostorem obrazu, občas na sebe upozorní promalovanými či několikrát přemalovanými plochami, které v několika vrstvách vycházejí z realistických základů podmalby a vrůstají často až do minimalisticky pojaté kompozice odkazující někam k vzdálené podstatě a původnímu smyslu věcí, jevů a událostí, lidské postavě, vzpomínce na moře a cesty, bílé a modré řecké stavby a v civilizačním protipólu na detaily prostých dřevěných staveb lidové architektury Valaška.

Témata valašskomeziříčské umělkyně odkazují k častým cestám, přesněji řečeno k putování, které autorka podstupuje. Ať již mají podobu reálnou nebo duchovní. A jako by všechny ty rozmanité obrazy a „návštěvy“ nejrůznějších končin byly upjaty k rodnému místu, Solanci pod Soláněm, a k lidem, kteří kdysi tento odlehlý kout nezapomenutelným způsobem polidšťovali, zanechávali stopy v krajině, na předmětech, i v čase, který se brzy stane skrytou a trvalou komponentou jejího díla, aktualizovanou v nových parametrech a autorských modifikacích. V paměti nám z figurálních obrazů dlouho zůstane obraz Lojzinky, portrétu staré, osamocené ženy z Hutiska-Solance, kterou Jana Ullrichová portrétovala ve šťastných malířských chvílích roku

1976 a později, v čase přípravy monografické publikace, o níž mluvíme, doprovodila sugestivní vzpomínkou. Vzpomínkou na ženu, která putovala za obrazem na výstavu do Meziříčí, třebaže své prosté stavení v Solanci opouštěla jen zcela výjimečně. Jana Ullrichová snad tehdy ještě netušila, že se cesty za jejími obrazy a jejím malířským osudem, prostoupenými lidskostí, stanou samozřejmostí. Svědčí o tom mimořádný zájem o její poslední, jubilejní výstavu i zájem, který nepochybně vyvolá a bude udržovat knížka o jejím životě a tvorbě – *Proměny růže*. Přitažlivost jí dodává nápaditá a efektní grafická úprava Marie Chlebovské a význam v širším kontextu syntetizující doslov známé historičky umění Dr. Aleny Podzemné.

Dalibor Malina

Ullrichová, Jana: *Proměny růže*. Valašské Meziříčí (Nadační fond ZUŠ Afréda Radoka a Kulturní zařízení města Valašského Meziříčí, p. o., 2019. 166 s.

SVĚT, VE KTERÉM SE NEMODLÍ

Je vždy velmi těžké popasovat se s knihou, když si vás autor vybere přímo jako recenzenta. Být shovívavý, když se mi pak psaný text zajídá? Být spravedlivý je velmi těžké ve chvíli, kdy má kniha všechny nešvary, které u básnické prvotiny považujete za nežádoucí. Nu, pojďme se podívat na spis Jakuba Kujana. Ten je nazván *Vigilie*. Modlitbu ani rozjímání v textu však nehledejme. Není tam. Co tam však je, je velké pole grafomanských textů. Těch je v knize šest desítek. Na prvotinu nepřeborné množství, které se pak ani čtenáři, ani recenzentovi nechce skoro číst.

Vydejme se podívat se na motivy, ty jsou vždy velmi důležitým ukazatelem, jak se popasovat s knihou jako celkem. Knihou se doslova propijete („*Nicotu nelze opít a konci je odepřena žízeň*“) a prokouříte haldou cigaret („*Cigarety jsou dražší, než za časů masových vrahů*“), proplavete bezesnými nocemi, prokopulujete se mezi faráři a jeptiškami, spolknout vás bude chtít ošklivá Praha („*přičuchávat prdům bujarých turistů*“) a hnusná Evropská unie („*unavený hermafrodit milenců na dluh*“). Ale abych byl spravedlivý, je tu také

velmi povedená báseň o otci, kterou si dovo-
lím celou citovat: „*Je zapotřebí rozloučit se s
otcem. / Jeho oči - věčnost, která žárí. / Stisk
ruky - něžnost při čistění pěchotní zbraně. /
I čtrnáct dní před smrtí pracoval s vervou, /
jako by měl odjet stavět katedrálu. / Co pant
do vrat, to kámen, který po něm hodili, / co
poklek, to pokora na poslední chvíli. / A co
pohled, to láska otce k synovi, / která o nás
mlčela.*“ Tolik prvá polovina knihy. Co dodat
k druhé půlce? To nechám na vás, čtenáře,
protože motivy se často opakují, od chvílí
trapnosti způsobenými prdy do židle nebo
pokusy nevyprosít si nebe, kde jsou stejně
jen nudní lidé, „*nerad bych tě tam potkal*“.

Co mě dosti překvapilo jako čtenáře
poučeného: chyby v interpunkci, kompletně
nesjednocené psaní čárek a teček, do toho
malá velká písmena chybně čouhající z textu.
To už je jen malý hřebíček do takhle velké
rakve, jakou *Vigilie* jsou. Máte-li chuť se nemít
dobře a sáhnout si na tuhle slovní výduť, čtěte
to jinak než já. Snažil jsem se s textem popa-
sovat obstojně, pravdivě, se subjektivností
založené na desítkách přečtených prvotin.
Tahle mi v paměti zůstane jako neproškrtané
dílko z Dauphinu, který by si tak měl dát pozor
a nechrlit desítku sbírek za rok, ale dbát raději
na kvalitu než kvantitu.

A tak nezbyvá než recenzi zakončit zvo-
láním, které v knize také najdete: „*Tvůj přítel
celá léta plánuje sebevraždu / a čeká na nej-
vhodnější literární manuál.*“ Jako by se stalo...

Ondřej Hložek

Kujan, Jakub: *Vigilie*. Praha (Dauphin) 2019.
78 s.

JSI Z TÉTO CHVÍLE

V pražském nakladatelství No Limits Art vyšla
v roce 2019 básnická sbírka Anny Štičkové
Nejsi ze Sudet? Troufám si říct, že si zaslouží
pozornost všech, kdo nejenom mají rádi krás-
né čtení, ale kdo také přemítají nad literatu-
rou - a v rámci ní nad možnostmi básně - tak
říkajíc v meta-rovině. Protože Štičková se ne-
zvyklým způsobem chopila veršování a psaní
básní. A dává svéráznou odpověď na otázku:
Jak lze využít poezii?

Nápadně časté užití permutací veršů
a obrazů a obrátů, kterými básnička znovu

a zase jinak uspořádává zážitky, se může zdát samoučelným snad jen z velmi zběžného nebo velmi povrchního pohledu. Výrazné permutování velmi rychle přesvědčí o svém „významu“: básnička opakováním zastavuje danou chvíli, o níž a z níž chce básnit. Opakování zastavuje plynutí a odplynutí, nebo mu alespoň klade překážky, vrací prožitek znovu před překážku; a nechává ho překonat ji v jiných slovech, jinak. Anebo nechá prožitek na překážku opakovaně narážet – a neodplynout. Neskryvá se pod touto metodou básnění touha pozastavit čas?

V kaňonu kde bejvalo moře / kvetou ohromný keře voňavých janovců / fialová se tluče s červenobílejma skalama kaňonu / kde před milionem let bejvalo moře // Po ex-mořským dně mezi stovkama fialovejch janovců / ... Atd. (Z básně Zastavení v Torrent de Pareis)

Nevede ovšem permutování, různé cyklení se a opakování taktéž k uzavírání? Mám rád filosofický příměr, podle kterého lze vzpomínku přirovnat ke svitku, který bude možno v budoucnu rozevřít, rozvinout... Právě takovým svinováním je někdy básnění Anny Štičkové. Chce uchovat krásu, lásku, stesk a touhu, vzpomínku na krajinu, pohled, vjem, náhlý cit. Prožitou samotu i prožité štěstí.

Dá se říci také jinak, že básnění Anny Štičkové je ohledáváním chvil v životě, dohledáváním vzpomínek, zastavováním momentů teď, teď (skoro křičí: teď, teď to má cenu) – já se k „ted“, které už uniklo, budu chtít ještě na chvíli vrátit, zkusím to říct ještě jinak.

A nežijeme tak někdy všichni? Ve chvílích úžasu, ve chvílích spokojenosti, ve chvílích nostalgie – všichni: snažíme se pozastavit čas. Anna Štičková vrací „do hry“ znovu táž slova, tytéž obrazy, přeskládává je. Jako by se přeskupovaly i z básně do básně (ty mnohde přítomné *janovce*; nebo konvolut *Mallorca I, Mallorca II*). Není to i snažení se o přesnost? O co nejpřesnější vystižení? (Třeba v básni *Za sklem*.) Je jedno, že k tomuto opakování a zadržování používá Štičková krajiny; nebo, dobrá, není to úplně jedno, ale pro své lyrické vidění přítomnosti poezie ve „věcech“ mohla klidně použít jiný terén. Básněmi se sice mihne ta a ta ulice, pláž, kostel, ale nejde o ně. Je to jen pozadí, v její poezii nejde o cestopis nebo o cestování...

Chci se zastavit také u zdánlivé obyčejnosti a jednoduchosti básniřčina stylu.

Obrazy, příklady a zaznamenané vizuální výjevy jsou prosté, jako by poezie neměla být dodána zvenčí, ale vydestilována z nich. Z prostoty. Z jízdy vlakem. Z pohledu na moře... Z toho, co chybí (třeba na zápraží fary)... Poezie zde není dodávána k, není ozvláštňením (ano, zvukomalebnost najdeme, i hru: *Kolem Ohře bují bílý bezy*), je ale spíše destilátem, „normálním“ výsledkem toho, že si všímám krajiny a sebe v ní.

Je v její poezii také hodně kontaktu. *Hledám tě, čtu tě, postrádám tě, stýská se mi, chybíš mi, já se neztratila...* Ale takoví jsme: vztahoví, tak o čem také jiném tolik básnit než o vztazích?

No a pak je tu název: Odkud jsme vyšli? Odkud jdeme? Proč je to důležité? Je to důležité! Každý v sobě máme kořeny, každý v sobě máme jinou krajinu.

Jsem přesvědčen o tom, že si ve sbírce *Nejsi ze Sudet?* čtenář najde své oblíbené básně. Pro mě je to například báseň *Vlakem Břetislav - Pňovany* (ano, je to ta báseň s veršem *zpátky do dětství* a s pochybností, zda polní cesty nevedou až *na konec světa*). Anebo báseň *Nad Jáchymovem*. Jak jsem (reálně) tu krajinu nad Jáchymovem poznal, tak - přesně, malebně, podzimně - mi ji připomíná Anna Štičková. Zastavila jsem...

Zdůraznil jsem zde několikrát permutace slov a celých veršů, ale je nutno říct, že se ve sbírce dostala básnička i k příběhu, k plynutí (v ději) a k vyprávění. Sám za nejsilnější příběh považuji v závěru báseň *Jeruzalém*. Tento prostý příběh mi připomněl Seiferta šedesátých let minulého století: i on i mladá básnička Anna Štičková dokázali propojit (proplést) obraz města s intimní chvílí, prožité s pozorovaným, všednost (nebo spíše věcnost) s hudební melodií.

Sbírku - s nepřehlédnutelnou kresbou Pavla Reisenauera na obálce - doporučuji jako knihu, jíž se Anna Štičková dostává k mezím sdělení, k možnostem pozastavení času a k hudbě v opakovaně se vracejících obrazech. Není to málo, co nám takovouto poezií nabízí.

Zbyněk Vybíral

Štičková, Anna: *Nejsi ze Sudet?* Praha (No Limits Art) 2019. 60 s.

